

PROVA D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT PER A MAJORS DE 25 ANYS
PRUEBA DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD PARA MAYORES DE 25 AÑOS

Assignatura/Asignatura: **Filosofia/Filosofía**

Convocatòria/Convocatoria: **2011-12**

60 minuts/60 minutos

Instruccions:

L'alumne/a ha d' elegir UNA de les dues opcions següents:

OPCIÓ A

Text

Ara bé, després que el coneixement de Déu i de l'ànima ens ha garantit d'aquesta manera la certesa d'aquesta regla, és molt fàcil conèixer que les fantasies que imaginem quan dormim no ens han de fer dubtar de la veritat dels pensaments que tenim quan estem desperts. Perquè si succeïra que, fins i tot dormint, es tinguera alguna idea molt distinta, per exemple, que un geòmetra inventara alguna nova demostració, el seu somni no li impediria que fóra vertadera. I, pel que fa a l'error més freqüent en els nostres somnis, és a dir, que se'ns representen diversos objectes de la mateixa manera en què ho fan els nostres sentits externs, no importa que ens faça desconfiar de la veritat d'aquestes idees, ja que sovint també ens poden enganyar sense que dormim, com passa per exemple amb els que pateixen d'icterícia i ho veuen tot de color groc, o que els astres o altres cossos molt llunyans ens semblen més petits del que són. Perquè, en fi, tant si estem desperts com si dormim, únicament ens hem de deixar persuadir per l'evidència de la nostra raó. I fixeu-vos bé que dic de la nostra raó, i no de la nostra imaginació ni dels nostres sentits. Així, encara que vegem el sol molt clarament, no per això hem de considerar que siga de la mida amb què el veiem, i podem imaginar ben bé el cap d'un lleó unit al cos d'una cabra sense que siga necessari concloure que hi ha al món una quimera, perquè la raó no ens dicta que res del que veiem o imaginem així siga vertader. Perquè, si ens assegurara que totes les nostres idees o nocions han de tenir algun fonament de veritat, doncs no seria possible que Déu, que és totalment perfecte i veritable, les haguera posat en nosaltres sense això. I, tenint en compte que els nostres raonaments no són mai tan evidents ni tan complets ni en el somni ni durant la vigília, encara que de vegades les nostres imaginacions siguen llavors igual o més vives i precises (raó), ens dicta també que els nostres pensaments no poden ser tots veritables perquè no som totalment perfectes, el que tenen de veritable ha de trobar-se de manera infal·lible en els que tenim quan estem desperts més que en els nostres somnis.

DESCARTES, *Discurso del Método*, IV part, edició d'H. Arnau i J. M. Gutiérrez, Madrid, Alhambra Longman, 1997, pàg. 77-79. [traducció]

Qüestions

1. Comentari de text (amb un valor màxim de 7 punts):

TEMA: « Distinció entre *res cogitans* i *res extensa* en Descartes »

Per a fer el comentari s'han de seguir certs criteris d'anàlisi. Ací se'n suggereix un, entre altres possibles:

- Introducció: localització del tema o assumpte principal que es tracta en el text (màxim 1 punt)
- Presentació del context històric: circumstàncies socials, polítiques, científiques... de l'època en la qual escriu l'autor (màxim 1 punt)
- Context polèmic en el qual s'insereix el text, per contraposició a altres autors, o des de la perspectiva del mateix autor, antecedents i influències... (màxim 0,5 punts)
- EXPOSICIÓ DEL TEMA (màxim 4 punts)
- Conclusions, projecció de les qüestions plantejades en l'actualitat... (màxim 0,5)

2. Qüestionari (amb un valor màxim de 3 punts)

Termes del text:

- a) Significat de *evidència* (0,75 punts).
- b) ¿En què difereix la *raó* de la *imaginació* i dels *sentits*? (0,75 punts)

Termes fora del text:

- c) Significat de *dualisme antropològic* (0,75 punts)
- d) Expliqueu el conegut sintagma de Descartes: «*Cogito ergo sum*» (0,75 punts)

OPCIÓ B

Text

Però tornem al nostre assumpte —que eren les categories. La qüestió era que alguns de vostès no tenen, ni tampoc havien de tenir necessàriament, una idea clara del que són les categories. Això no importa, perquè la idea de categoria és la cosa més senzilla del món. Un cavall i una estrella es diferencien en molts dels seus elements, en la major part dels seus ingredients. Però per molt que es diferencien, alguna cosa deuen tenir de comú quan diem de l'un i d'altra que són dues coses corpòries. En efecte, el cavall i l'estrella són tots dos alguna cosa real i, a més, cadascun ocupa un espai i existeix en un temps i sofreix o experimenta canvis com moure's, i al seu torn, produeix canvis en altres coses quan hi topa i cadascun té el seu color, forma, densitat pròpies, és a dir, qualitats. D'aquesta manera, més enllà de les seues innumbrables diferències trobem que coincideixen en un mínim d'elements i atributs —ser real, ocupar espai i temps, tenir qualitats, sofrir i actuar. Com ells, tot allò que pretenga ser cosa corpòria tindrà inexorablement aquest mínim conjunt de condicions o propietats, aquest esquelet essencial de ser corpori. Doncs això són les categories d'Aristòtil. Les propietats que tot ser real, simplement per ser-ho, porta dins seu i per força conté —abans i a part dels seus altres elements diferencials.

Com que la nostra realitat «viure» és molt diferent de la realitat còsmica antiga, estarà constituïda per un conjunt de categories o components, tots ells forçosos, igualment originaris i inseparables entre si. Aquestes categories de «la nostra vida» són les que busquem. La nostra vida «és la de cadascú», per tant, diferent la meua de la teua, però les dues són «el meu viure» i en les dues hi haurà una sèrie d'ingredients comuns —les categories de «la meua vida». Hi ha, amb tot, per a aquests efectes, una diferència radical entre la realitat «la meua vida» i la realitat «ser» de la filosofia usada. «Ser» és alguna cosa general que no pretén per si mateix el caràcter de l'individual. Les categories aristotèliques són categories del ser en general —*on ê on*. Però «la meua vida», apliqueu aquest nom al meu cas o al de cadascun de vostès, és un concepte que per descomptat implica l'individual; d'ací resulta que hem trobat una idea raríssima que és alhora «general» i «individual». La lògica fins ara ignorava la possibilitat d'un concepte en aparença tan contradictori. El mateix Hegel, que va voler buscar una cosa de semblant, no ho va aconseguir: el seu «universal concret» és, comptat i debatut, universal i no veritablement, radicalment concret, no és individual. Però en aquest tema no puc ni intentar ara la penetració. Anem de travessia, quede intacte a sobrevent.

JOSÉ ORTEGA Y GASSET, *¿Qué es filosofía?* VIII, col·lecció «El Arquero», Revista de Occidente, Madrid, 1966, pàg. 246-247. [traducció]

Qüestions

1. Comentari de text (amb un valor màxim de 7 punts):

TEMA: « La realitat i la vida en la filosofia de José Ortega y Gasset »

Per a fer el comentari s'han de seguir certs criteris d'anàlisi. Ací se'n suggereix un, entre altres possibles:

- Introducció: localització del tema o assumpte principal que es tracta en el text (màxim 1 punt)
- Presentació del context històric: circumstàncies socials, polítiques, científiques... de l'època en la qual escriu l'autor (màxim 1 punt)
- Context polèmic en el qual s'insereix el text, per contraposició a altres autors, o des de la perspectiva del mateix autor, antecedents i influències... (màxim 0,5 punts).
- EXPOSICIÓ DEL TEMA (màxim 4 punts)
- Conclusions, projecció de les qüestions plantejades en l'actualitat... (màxim 0,5)

2. Qüestionari (amb un valor màxim de 3 punts)

Termes del text:

- a) Definiu el concepte *categoria* (0,75 punts)
- b) El sentit del terme *Ser* (0,75 punts)

Termes fora del text:

- c) Què significa el sintagma «jo sóc jo i la meua circumstància»? (0,75 punts)
- d) Definiu el corrent filosòfic del *raciovitalisme* (0,75 punts)

